

**ADINA MIHĂILESCU, *Minimul de trai. Instrument
în politicile sociale*, București, Editura Academiei Române,
2014, 107 p.**

Cartea Adinei Mihăilescu, *Minimul de trai. Instrument în politicile sociale*, a fost lansată în cadrul conferinței internaționale *Calitatea vieții: o provocare pentru politicile sociale (Quality of Life: a Challenge for Social Policy)*, organizată de Institutul de Cercetare a Calității Vieții în luna aprilie 2015. Autoarea, cercetătoare în cadrul Institutului, are o experiență semnificativă în abordarea acestei teme, concretizată prin numeroase articole și cărți anterioare, dedicate definirii conceptului, prezentării metodei normative, analizării minimumului de trai în convergență cu bunăstarea și sărăcia (Mihăilescu, 2002; 2004; 2010), precum și expunerii criteriilor economice de definire a populației sărace/sărăciei (Mihăilescu, 2012).

În cuprinsul celor trei capitole ale lucrării prezentate aici (*Nivelul de trai privit în perspectivă istorică, socioeconomică și legislativă; Minimul de trai, o constantă a activității de cercetare și Minimul de trai, opțiuni de lucru în politicile sociale*), Adina Mihăilescu se angajează într-un demers de cartografiere conceptuală și evidențiere empirică a minimumului de trai, folosind atât o perspectivă longitudinală, cu implicații istorice, concentrându-se pe evoluții în timp, cât și una transversală, plasând România în spațiul european. Această dublă referință (temporală și comparativ-europeană) aduce lucrării un plus de însemnătate și face analizele și discuțiile din carte cu atât mai importante cu cât dau seama de evoluții la nivelul societății globale – trecerea de la valori materialiste la valori post-materialiste (Inglehart, 1977) și, în același timp, de ierarhii și decalaje ale prezentului sau trecutului recent.

Cartea se deschide cu o scurtă discuție despre prezența conceptului central, minimumul de trai, de-a lungul istoriei. Tot aici este prezentată dinamica structurii consumului: lăsând la o parte aspectele cantitative referitoare la cheltuieli – sumele totale cheltuite în diverse tipuri de gospodării, autoarea analizează și detalii care țin de transformări și evoluții majore pe scena socială, precum schimbarea valorică amintită mai sus, cum ar fi schimbarea alcătuirii interne a cheltuielilor: ce procent din total este distribuit către diverse tipuri de necesități.

Cel de-al doilea capitol pune împreună date produse de Institutul Național de Statistică și date culese de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, prin *Diagnoza Calității Vieții*. Acesta este orientat către demonstrarea importanței minimumului de trai în studiile teoretice și empirice ale calității vieții, dar și în descrierea situației României în diferite momente de timp. Câteva detalii metodologice sunt prezentate, cum ar fi „metoda de autoevaluare a populației privind consumul și veniturile pe individ și familie” (: 25), dar mai ales metoda normativă de stabilire a minimumului de trai. Autoarea își manifestă preferința pentru cea din urmă și menționează că, având în vedere că este bazată pe opiniile fundamentate ale experților din diverse domenii, cum ar fi nutriționiștii, aceasta oferă un plus de obiectivitate. La rândul său, această obiectivitate, care poate fi tradusă aici prin eliminarea supra-interpretărilor și relativizării, este crucială mai ales în ceea ce privește sărăcia absolută. Continuând, acest ultim concept face trimitere la o realitate care se cere a fi transformată în țintă a măsurilor sociale.

Al treilea capitol cuprinde prezentarea veniturilor totale ale diverselor tipuri de familie (după componență, mediul de rezidență și tipul veniturilor acumulate), având drept puncte de referință minimumul de trai decent, respectiv minimumul de subzistență. Autoarea enunță în prealabil distincția dintre cele două, menționând caracterul social implicit în definirea minimumului de trai decent, precum și asocierea dintre minimumul de subzistență și stricta supraviețuire a indivizilor, mai apropiată de satisfacerea strictă a nevoilor biologice.

Cele trei capitole sunt urmate de câteva concluzii expuse sintetic. Prin acestea, Mihăilescu atrage atenția asupra faptului că „distribuirea și redistribuirea unor fonduri insuficiente către categorii sociale dezavantajate aflate într-un proces de extindere îngrijorătoare nu a putut oferi decât soluții temporare și nu o schimbare în sens pozitiv a situației” (: 44). La cuprinsul cărții sunt adăugate anexe

extinse pe 57 de pagini, în care sunt oferite date cu privire la dinamica reală a diferitelor categorii de venituri ale populației și niveluri minime de trai și structuri ale cheltuielilor totale de consum pentru diverse categorii de familii.

Argumentul central al cărții este acela că minimul de trai este o resursă conceptuală importantă în elaborarea politicilor sociale. Autoarea arată cu succes, prin analizele prezentate, puterea acestuia de a distinge între săraci și cei situați deasupra pragului de sărăcie. Astfel, instrumentul poate orienta eficient politicile sociale care, la rândul lor, pot contribui la facilitarea atingerii măcar a minimului de subzistență, acolo unde este cazul.

Minimul de trai este o lucrare al cărei potențial public nu este captiv lumii academice. Apelând la date statistice din diverse surse (INS, Eurostat, ICCV), autoarea găsește soluții pentru a generaliza mesajul lucrării și pentru a-l face accesibil mai multor categorii de public. Iată o astfel de strategie: o prezență recurentă în lucrare este conceptul de *demnitate*. Fără a recurge la vreo definiție filosofică ori sociologică, opțiunea implicită a Adinei Mihăilescu este aceea de a face apel mai degrabă la înțelegerile la nivelul simțului comun ale acestuia. Acest fapt deschide lucrarea de față spre variate tipuri de lecturi, fie cu scopul de a informa demersuri științifice ulterioare, fie de a deveni parte a stocului de cunoaștere folosit în viața de zi cu zi a oamenilor.

Alexandra Deliu